

André Goodfriend
Kocsis András Sándor

Párhuzamos életek

André Goodfriend
Kocsis András Sándor

Párhuzamos életek

KÜLÖN VILÁGOK
Phoenix ♦ Budapest

KAS KIADÓ
Budapest, 2026

Szerkesztette
Hitseker Mária

A wekerlei borítókép
Kocsis András Sándor fotója

ISBN 978-615-6915-85-6

Minden jog fenntartva

© André Goodfriend, Kocsis András Sándor, 2026

© KAS Kiadó, 2026

Az inga és a spirál

Az evolúció törvénye a siker, ami azt jelenti, hogy az egyre komplexebbé váló élő szervezetek alkalmazkodását elősegítő génmutációk megmaradnak, míg az alkalmazkodást nem szolgáló, tévútra vezető génváltozatok a semmibe vesznek. Nincs ez másként a mémek világában sem, melyek már nem a biológia, hanem a kultúra fejlődésének lendkerekei. Nemrég olvashattuk Kocsis András Sándor és André Goodfriend az interneten írásban folytatott beszélgetéseinek könyvét (*A gyémánttengely meghajlik, de nem törik el*), melyben a két szerző erőt és hitet adott az aggódóknak, akik attól félnek, hogy a világ gyémánttengelye – József Attila törekvésével szemben – mégiscsak meggörbül. Nem volt kétséges, hogy a sikeres könyvet hamarosan egy következő követi, mely folytatja és kiteljesíti az első könyv által felkeltett reményt.

Az új könyv ugyanúgy született, mint az elődje. A két szerző egymással beszélget, írásban, ám a szöveg az élő szó erejével hat. Hallani véljük Andrét és Andrást, miközben a bolondul lármázó tömeg hangzavarával mit sem törődve, az egyszerre változó és változatlan emberi világ lomjai között kotorászva keresik az értéket, a biztosat, amibe kapaszkodva ellenállhatunk a kíméletlenül közelgő árnak.

A dialógusok nem hagynak kétséget afelől, hogy mindkét szerző sokat látott, tapasztalt, a Föld sok országában megfordult, nyitott szemmel jár az emberek között. Beszédük meggyőző anélkül, hogy szándékuk a minden áron való meggyőzés lenne. Nézeteket fogalmazznak meg, melyek – rendszerbe ágyazódva – láthatóan mindkettőjük elméjében azonos jelleget mutatnak. A szociálpszichológia klaszszikusa, Milton Rokeach nyomán azt mondhatjuk, hogy gondolkodásuk nyílt, rugalmas, érvelésük határozott, de sosem merev. Nevezhetjük ezt komplex gondolkodásnak is, melyet az újabb szakirodalom az agy elülső homloklebényében felszabaduló „boldogsághormon”, a dopamin hatásának tulajdonít. André és András olvasóinak agya feltehetően hasonlóan hangolt.

Mindez azért érdekes, mert a beszélgetésekben terítékre kerül sokféle téma, és a sokféle nézet mögött egységes világkép bontakozik ki. Mind André, mind András a zárt, tekintélyelvű világkép ellenfeleként tűnik elénk, láthatóan mindketten elvetik a törzsies, a másságot reflexszerűen elutasító felfogást. A lelki működések neurobiológiai alapjait kutató kognitív idegtudomány felismerése szerint ez a gondolkodás is örömméretet kelt, de a dopamin forrásvidéke már nem az agykéreg, hanem a kéreg alatti agyterület.

André és András egymással nem vitatkoznak. A beszélgetések különös izgalma onnan ered, hogy miközben saját, személyes világáról beszélve mindkét beszélgetőtárs, éljen Arizonában vagy Budapesten, nyíltságról, megértésről, toleranciáról és előítélet-mentességről beszél, addig rendszer szinten mindennek az ellenkezőjéről számol be. Vitájuk nem

egymással, hanem a beszélgetésre sötét árnyként boruló zárt gondolkodással van, melyet Fareed Zakaria politológus a múlt század végén, 1997-ben megjelent nagy hatású cikkében illiberalizmusnak nevezett. A kifejezés új, de a jelenség, amire utal, az evolúciós értelemben véve nagyon is ősi, hiszen keletkezési helye az agyban, mint láttuk, nem a kéreg, hanem az alatta lévő agyi tartomány.

Amit a szociálpszichológusok, pszichológusok, kognitív idegtudósok, politológusok hosszas és gondosan végzett kutatások alapján leírtak és bizonyítottak, azt a téboly és a józanság között tátongó szakadék szélén tántorgó költő, József Attila, közel kilencven évvel ezelőtt, 1937 januárjában írt, ma is érvényes versében emberből emberbe szaladó ős patkány által terjesztett kórként azonosított (*Ős patkány terjeszt kórt...*).

A beszélgetésekben előrehaladva az olvasó a két beszélgetőpartner gondolati hasonlósága mellett élettörténetük különbségét is megismeri. André szülei Amerikába került európaiak, míg András töről metszett magyar. Az internet által teremtett kommunikációs közegben közel került élettörténetük borostyánként magába zárja az egymástól messze indult kezdeteket. Mindkét beszélgetőpartner látja és féli az ős patkány által terjesztett kór újra felbukkanását, de abban már különböznek, hogy milyen gondolati keretbe ágyazzák az illiberalizmusként visszatért ősi mémet, mely mint „uj gyalázat egymás ellen serkenti föl a fajokat”.

André fiatalsága korunk leghatalmasabb országában, az Egyesült Államokban telt el, mely a mindenkori jövő ígézetében szerencsésen megszabadult múltja kísértő árnyaitól.

Ezzel szemben András egy kis országban nőtt fel, mely ugyan nagyra hitte magát, de vereségről vereségre buk-dácsolva múlttalanul és jövőtlenül elveszett az időben. Innen lehet, hogy André a világot a spirál metaforájával elemzi, mely egy képzelte középpont körül csigavonalban forog, mind feljebb és feljebb, sosem érve el a csúcst a végtelen térben. Ezzel szemben András, amikor a maga látásmódja szerint nézi az emberi világ állapotát, az inga metaforájához nyúl, mely lineáris rendben hol egyik, hol másik irányba mozdul, de mindig visszatalál a középre, hogy azután a lengés újra kezdődjön.

E két metafora kulcs a két partner érdekes, az olvasó eszt és szívet egyszerre megérintő beszélgetéseinek mélyebb értelmezéséhez, ami nem zárja ki a további értelmezéseket, hanem egyenesen felszólítja az olvasókat arra, hogy a ChatGPT helyett használják saját eszüket.

Csepeli György

Két világ, két történet, melyek a jelentős különbségek ellenére, értékek szempontjából, sok azonosságot mutatnak. Nagyon érdekes felismerésekre jutunk, ha megvizsgáljuk ezeket az állításokat egy észak-amerikai és egy kelet-közép-európai szemszögből.

Sokak meggyőződése, hogy nagyon fontos utazni és tapasztalatokat gyűjteni más kultúrákról, hogy mindez beépüljön a tudatunkba és erősítse identitásunkat. Csak így figyelhető meg, hogy merőben eltérő környezetből induló emberek, felnőttként, mégis képesek közös alapot találni az együtt gondolkodásra, kapcsolatot teremteni olyanokkal, akiknek az önazonosságát és a világhoz való viszonyát egészen más közeg formálta. Talán akkor sikerül igazán át-hidalni a beszélgetésekben a kulturális különbségeket, amikor a felek túllépnek egy ösztönös idegenkedésen, és azt, amit korábban „másiknak” láttak, tudatosan elkezdik „közülük valóként” érzékelni. Ez úgy is megvalósulhat, hogy befogadnak valakit egy családba, egy közösségbe, egy gyülekezetbe és így tovább.

Könyvünk szereplői igyekeznek őszintén beszélni, miközben azt szeretnék megérteni, hogy miként jutottak el

oda, hogy – a neveltetésük és kulturális beágyazottságuk jelentős különbségei ellenére – kialakult bennük egyfajta interkulturális kompetencia. Ez tette lehetővé, hogy minden közegben, amelyben éltek, szinte ösztönösen a közös megértést építsék, miközben nem söpörték szőnyeg alá a különbségeket.

Egyikük a gyakran eltérő gondolkodásmódjukat hangsúlyozza, annak ellenére, hogy nagyon sok mindenben felfedezi az azonosságot. A másikat az nyugtatja meg, hogy a világ különböző tájain élő emberekben milyen sok a közös gondolat és érték.

Csatlakozzanak hozzájuk ebben a szellemi kalandozásban, leveleiket és beszélgetéseiket olvasva kísérik figyelemmel, hogyan formálódtak és rétegződtek nézőpontjaik az idő során.

Kedves André,

Itt, Phuketen most 31 fok van, amikor belekezdek második közös könyvünk írásába. Eltávolodtam attól a fékevesztett valóságtól, mely oly frusztrálóvá tette, teszi napjainkat a hazai, illetve a nemzetközi közéletben. Itt egy kis éden fogadott; gyönyörű környezet, kellemes klíma, nyugalom és kedves mosolyok határozzák meg és töltik be az óráimat.

A téma, melyet felvetettél – nevezetesen: a genetikai örökségünk és a környezeti hatások együttese hogyan határozza meg személyiségünk fejlődését és képességeink formálását, valamint a világról alkotott elképzeléseinket –, mindig nagyon foglalkoztatott, és a későbbiekben megpróbálom példákkal és elemzésekkel illusztrálni az egyén és a társas környezet tematikáját.

Az alapkérdés az, hogy mi befolyásolja, és hogyan determinál bennünket az a szocializációs milió, melyben megszülettünk. A kora gyermekkorban hallott mesék, történetek, hogyan ülednek le bennünk, és milyen intellektuális alapokat biztosítanak a felnőtté válásunkhoz?

A 19. század vége óta a szociálpszichológiában többféleképpen közelítették meg a témát, és számos vitát folytattak arról, hogy mi dominálja személyiségünk fejlődését: a genetikai tényezők vagy a szocializációs milió?

Tanulmányaim és tapasztalataim arra vezettek, hogy a genetikai adottságaink egész életünkben velünk vannak, de a személyiségünk formálásában a családi és a társadalmi környezetünk mintái és hatásai a meghatározóbbak. Ezt majd a történetembe ágyazottan is megkísérlem elemezni.

Nagyon érdekesnek tűnik, hogy miként ítéljük meg ezeket a kérdéseket egy észak-amerikai és egy kelet-közép-európai szemszögből. Miben különböznek az eltérő társadalmak ránk vonatkozó hatásai?

A mikrokozeg, vagyis a család hogyan örökíti át az értékeket, azok hogyan hatnak és formálnak bennünket? A mezoközeg, az oktatási és intézményi rendszer (óvoda, iskola stb.) keretei merre orientálnak minket, és a makro társadalmi környezet (a politika, a vallás és a geográfiai elhelyezkedésünk hatásai) mennyire fontos tényezők az életünkben?

Várakozással tekintek vizsgálódásunk elé: vajon hol találjuk meg az azonosságokat és a különbségeket „két világunk” között?

A tanulmányaim, a tapasztalataim és az utazásaim következtében az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy egy „sárgolyón” élünk, és az alapértékeket tekintve több az azonosság, mint a különbség közöttünk. Izgalmas lesz ezeket a különbségeket megtalálni és leírni. Biztos vagyok abban, hogy a napi politika is megjelenik írásainkban, de

nem hangsúlyozottan, inkább csak a tágabb kontextus érzékelése miatt.

András

* * *

Kedves András,

Örülök, hogy szerencsésen megérkeztél Phuketbe, és úgy tűnik, gyorsan alkalmazkodtál mind az időeltolódáshoz, mind az éghajlatváltozáshoz. A távolság – földrajzi és érzelmi értelemben egyaránt – gyakran megkönnyíti a tisztánlátást. Amikor az ember eltávolodik a viharzónától, a politika meg az egyéb zavaró tényezők zaja elhalkul, nem az ideológia kerül fókuszba, hanem a légkör: az életünk szövete, a levegő, amit belélegzünk – még azelőtt, hogy megtalálnánk a szavakat ezen állapot leírására.

Korábbi közös könyvünk – *A gyémánttengely meghajlik, de nem törik el* – nemcsak azért volt izgalmas, mert sok tekintetben hasonló nézőpontokat osztottunk meg, hanem azért is, mert nagyon különböző neveltetésünk és háttérünk ellenére sikerült közös fogalmi nyelvet találnunk.

Felnőttként mindketten sokat utaztunk, és kapcsolatba kerültünk más kultúrákból érkező emberekkel. Minden közegben, ahol élünk, mintha egyfajta ösztönös interkulturális kompetenciára támaszkodtunk volna, amely lehetővé tette, hogy különbségeken átívelő kapcsolatot alakítsunk ki. Kapcsolódtunk egy mosolyon keresztül, felismertük a szomorúság vagy a fájdalom jeleit, közös értékeket és törekvéseket kerestünk. Talán éppen ez az emberi kapcsolódás

teszi könnyűvé, hogy megfeledkezzünk arról: a nézőpontjaink és a személyiségünk egészen különböző kohókban formálódtak.

Amikor azt a kérdést vizsgáljuk, hogyan lett a gyerekből felnőtt, érdemes elismerni, hogy egy Budapesten felnőtt ember gyerekkora éppannyira különbözhet egy Phoenixben felnőttétől, mint egy Nairoiban, Damaszkuszban vagy Pekingben nevelkedőétől. Formálódásunkhoz még egy látszólag egységes közegen belül is minden városrész és minden család újabb különbségrétegeket ad hozzá.

Bárhonnan is jöttünk, a családok, az iskolák, a vallási közösségek és a mindennapi világ, amelyben éltünk, csendben megtanítottak bennünket arra, hogyan ismerjük fel a tekintélyt, az igazságosságot, a hovatartozást és a kockázatot – nem kifejezett tanítás útján, hanem ismétlésen, hangnemen és szokáson keresztül. Ezek a korai tanulások háttérfeltévésekként üledtek le bennünk: mi tűnt természetesnek, mi volt veszélyes, mi volt lehetséges.

Visszatekintve mégis feltűnő, hogy egészen eltérő politikai berendezkedések szerkezetileg összehasonlítható gyerekkorokat hoztak létre. Mindenütt a családok adták tovább az értékeket és a szorongásokat; az iskolák „jó állampolgárokat” próbáltak formálni; a média pedig megtanította a gyerekeket arra, hogyan olvassák a hatalmat – még akkor is, amikor csupán szórakoztatásnak álcázta magát.

Talán, amikor azon gondolkodunk, mi hatott ránk és hogyan, érdemes a legkorábbi világképünknel kezdenünk. Előnyünk, hogy nagyjából egykorúak vagyunk. Emlékeink

ugyanazokat a történelmi időszakokat fedik le, és születésünk is jelentős fordulópontokra esett a saját országunkban. Te a Sztálin halála utáni időszakban születted, én pedig nem sokkal azután, hogy a Szovjetunió fellőtte az első szputnyikot, és az Egyesült Államok belépett az űrversenybe. Egy olyan világban nőttem fel, amely bizonyos értelemben éppoly távol állt Budapeستől, mint ma Phuket; négy-éves koromig aligha tudtam volna értelmezni bármit is a családom közvetlen környezetén túl.

És mégis, már akkor – miközben a családom egyik ága az alig egy évtizeddel korábban háború sújtotta Európából menekülteként érkezett az Egyesült Államokba, a másik pedig mintegy harmincöt évvel korábban vándorolt ki – kirajzolódtak egy olyan gyerekkor alapjai, amely egyszerre volt mélyen személyes, és ugyanakkor emblemikus is abból, amit gyakran amerikainak nevezünk.

Egy ponton, amikor az előző könyvünkben a felnőtt nézőpontjainkat vizsgáltuk, felmerült *Az Andrások szerint a világ* cím ötlete, arra utalva, amivé váltunk. Talán most, amikor azt próbáljuk megérteni, hogyan jutottunk el ezekhez a felnőtt nézőpontokhoz, érdemes lenne a négy-öt éves kori világképünket leírni, és ezt tekinteni kiindulópontnak. Az a sejtésem, hogy abban az életkorban a világlátásunk sokkal jobban különbözött egymástól, mint ma.

És mégis, e különbségek ellenére, megtanultunk alkalmazkodni. Megtanultuk figyelmesen olvasni a környezetünket. Megtanultuk úgy hordozni az ellentmondásokat, hogy ne törjünk bele. Az értékek hamarabb érkeztek, mint ahogy választani tudtunk volna – kevésbé egy-egy

meggyőződésből, sokkal inkább a hétköznapi tapasztalatok lassú felhalmozódásából formálódva.

Távolról nézve – legyen az Phuket, Bécs, Budapest vagy Phoenix – egyre nehezebb merev határvonalakat húzni „a te világod” és „az én világom” közé. A nyomás más volt, a kockázat más volt, de annak az emberi munkája, hogy olyan struktúrákban nőjünk fel, amelyeket nem mi választottunk, valószínűleg sokkal hasonlóbb volt, mint gondolnánk.

Számomra ez jelenti a következő könyvünk valódi kiindulópontját: nem a politika mint vita, hanem a gyerekkor mint formálódás; nem az ideológia mint tan, hanem a megélt tapasztalat mint tanító. Innen kiindulva szerintem képesek leszünk mind a világról alkotott eltérő észleléseinket, mind a közös alapjainkat tisztán, alázattal és kíváncsisággal feltárni.

André

* * *

Kedves André,

Mielőtt belekezdenék választott témánk taglalásába, leírom a Phuketre indulásom és a phuketi tartózkodásom sztoriját. Ez kapcsolódik a tematikánkhoz.

Január 9-én, kora reggel indultam a repülőtérre. Hideg, fagyos idő volt, a jeges úton meg-megcsúszva mentem le a kapuhoz, ahová pontosan megérkezett a megrendelt taxi. A sofőr dideregve, kabátját összehúzza szállt ki a kocsiból, és tette be a csomagtartóba a bőröndjeimet. Még sötét volt, az utcák üresen tátongtak, így szabad volt az út

számunkra. A fiatal sofőr udvariasan érdeklődött utazásom céljáról. A válaszom után elindult a beszélgetés, volt rá időnk, mert a repülőtér messze van a házunktól. A fiatalember feltűnően tisztán, logikusan fogalmazott, én pedig óvatosan megkérdeztem, hogy roma-e. Mosolyogva válaszolta, hogy igen, nős és két kisgyereke van. Érettségizett, és felszolgáló-szakmunkás bizonyítványa is van, de most pénzt kell gyűjtenie a gyerekei oktatására, mert nem szeretné, hogy úgy járjanak, mint ő. Neki keményen meg kellett küzdeni az érettségiért. Szép gyerekkora volt, tele szeretettel, zenével, erős közösségi étellel, de a tanulás nem volt alapvető elvárás.

Lovári nyelvet beszélő családban nőtt fel, és környezete elvárásainak megfelelően, tizenhat éves korában megnősült. A családban nem az iskolázottság volt a legfontosabb dolog. Ma már minden vidéki rokonát arra ösztönzi, hogy a gyerekeik képzése legyen a legfőbb céljuk, mert előttük csak ez a jövő állhat. Szépen, okosan fogalmazott, és pontosan értette, hogy a szocializáció során milyen felelőssége van a családnak, akár magyar, akár roma. Tudatában volt annak, hogy főleg a vidéki roma családok tagjainak többsége alulképzett, és ezért csekély eséllyel indulnak a munkaerőpiacon. Nincs igazán kiforrott nyelviségük, a lovári meg a beás nyelv használata a mindennapi életben nagyon korlátozott, tulajdonképpen csak a saját közösségeikben használatos. Azt szeretné, hogy a roma társadalom, a szoros családi kapcsolatok építésén túl, integrálódjon a többségi társadalomhoz. Ehhez itt, Magyarországon mindenkinek azonos lehetőséget kell biztosítani, de tudatában van,

hogy ennek megvalósulásáért nekik is sokat kell tenni. Jó volt vele beszélgetni!

Isztambulban szálltam át, és négy órát kellett várakoznom. A modern, zsúfolt repülőtéren elnézegettem a világ minden tájáról érkezett emberek színes kavalkádját. Voltak, akik türelmesen vártak a gépükre, mások sietve igyekeztek a dolgukra. Burkát viselő nők szemlesütve sétáltak a folyosókon, idős nyugati párok, lezser fiatalok kávékat kortyolgatva töltötték az időt.

A dohányosoknak egy teraszon jelöltek ki egy sűrű dróthálós elválasztóteret, mely zártságával mintegy a börtönök hangulatát idézte meg. De még itt is, ezen a „bűnös” helyen, mindenki udvarias és kedves volt. Három munkás szólított meg, érdeklődtek, hogy honnan jövök. Mikor megtudták, hogy magyar vagyok, az egyik rögtön felkiáltott, hogy ő tudja, ki volt Attila, a nagy „magyar” hadvezér! Csodálkozó kérdésekre, hogy ezt honnan tudja, azt válaszolta, hogy az iskolában ő volt a kedvenc hőse. Hmm... ő ezt is hordozza magával a gyerekkori élményei közül.

Visszatérő vendég vagyok ebben a parkhotelben Phuketben, és az itteniek nagyon kedvesen fogadtak, mondván, jó, hogy megint itt vagy, Papa. Még tavaly megkérdeztem, hogy miért szólítanak Papának. A válasz az volt, hogy ez nem csak a kornak szól, a tiszteletüket szeretnék így kifejezni. Egy középkorú hölgyet például Mamaként szólítanak meg. Csodásak és érdekesek ezek a kulturális különbségek!

Két napja vagyok itt, és két angol hölgygel, egy fiatal lengyel orvosnővel és édesapjával, valamint a doktornő német

barátjával azonnal megtaláltuk a közös hangot. Az orosz–ukrán háború fejleményeit mindenki borzalmasnak tartja, de sokat beszéltünk Freddie Mercuryről is, aki idén lenne nyolcvanéves. Nagyon hasonlóak a kulturális élményeink, és ez a néhány nap újra bebizonyította, hogy van normalitás a világon, csak kommunikáljunk, próbáljuk meghallgatni és megérteni a másik ember véleményét és sajátos kultúráját.

András

* * *

Kedves András,

A repülőtérré vezető utad már önmagában is egy regény nyitányának hat – tele költői képekkel: egy sötét, néptelen utca egy csendes budapesti városrészben, egy jól fogalmazó taxisofőr, aki jobb jövőt szeretne a gyermekeinek. Képzeletem szerint ilyen beszélgetés sok magyarral is lejátszódhatna – nemcsak egy olyannal, aki otthon lovárit beszél, a magyar utasokkal magyarul, a külföldiekkel pedig valószínűleg angolul ért szót.

Huzamosabb ideje Bécsben élek, és elhatároztam, hogy – más vállalásaim mellett – idén több önkéntes munkát végzek. Néhány estét egy osztrák menhelyen töltöttem, melyet nemcsak segítségre szoruló osztrákok, hanem más országokból – például Moldovából, Ukrajnából, Szlovákiából, Magyarországról – jött emberek is felkerestek. Néhányan, akik szlovák útlevéllel érkeztek, egymással magyarul beszéltek, a bejelentkezést intéző önkéntesekkel pedig németül.

Szlovákok voltak? Magyarok? Mi készítette őket arra, hogy Bécsben keressenek menedéket? Családi körülmények? Politika? A tágabb gazdasági helyzet? Az oktatás? Bármi is volt az ok, a menhelyen a magyarul beszélők ugyanabban a helyzetben voltak, mint akik moldovai nyelvjárásban vagy urdu nyelven beszéltek. És mégis, el tudom képzelni, hogy mindegyikük egyedi úton jutott oda, döntések és kényszerek sajátos kombinációja révén.

Amikor az adóhatóság egyik vezetőjével a nyilvánosság előtt beszélgettem, akár azt is megkérdezhettem volna, hogyan lehetséges, hogy felelős kormányzati pozíciót tölt be, és csak egy nyelven beszél, miközben az általad említett taxisoőr több nyelven tud kommunikálni. Lehet, hogy nem pusztán a családi nyomás az, ami miatt sokan a házasságot és a munkát az intézményes oktatás elé helyezik. Az is benne lehet, hogy – függetlenül az oktatásba fektetett erőfeszítésektől – a társadalom rendszerszintű sajátosságai egyesek számára megnehezítik, hogy végzettségüknek megfelelő megbecsülést és pozíciót érjenek el, míg mások előtt akkor is megnyílnak az ajtók, ha még az alapvető feltételeknek sem felelnek meg.

Ez visszavezet bennünket a kiindulópontához: a gyermekkor azon pillanatához, amikor először kezdtünk képet alkotni a világunkról az otthonunk ajtaján túl – feltéve persze, hogy volt ajtaja az otthonunknak. Volt egy pont, amikor elkezdődött a szocializáció: amikor kapcsolatba léptünk más, korunkbeli gyerekekkel, és amikor megtanultunk előítéletek nélkül eligazodni a kapcsolatainkban.